

Utrikesutskottet

Berättelse av Finlands delegation i Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa: Verksamheten i OSSE:s parlamentariska församling 2022

INLEDNING

Remiss

Berättelse av Finlands delegation i Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa: Verksamheten i OSSE:s parlamentariska församling 2022 (B 13/2023 rd): Ärendet har remitterats till utrikesutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- medlem Ville Kaunisto, Finlands delegation i OSSE:s parlamentariska församling
- sakkunnig i internationella frågor, delegationens tf. sekreterare Maria Fagerholm, Finlands delegation i OSSE:s parlamentariska församling.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Verksamheten under 2022 präglades av anfällskriget mot Ukraina som Ryssland startade den 24 februari. Som det står i berättelsen strider kriget mot OSSE:s principer, regler och värderingar. Det gjorde också att organisationen, som fungerar enligt konsensusprincipen, hamnade i kris.

Det framgår av verksamhetsberättelsen att det under berättelseåret inleddes en diskussion om Rysslands ställning i organisationen, men OSSE:s stiftelseurkunder innehåller inga bestämmelser om uteslutning av en deltagarstat. Således har det inte funnits några förutsättningar för att utesluta Ryssland ur organisationen. Deltagandet i OSSE bygger på att man förbinder sig att följa organisationens principer. OSSE har sitt säte i Wien, och representanter för Ryssland har enligt värdlandsöverenskommelsen haft rätt att delta i regeringssidans möten. Den parlamentariska församlingen ordnar sina egna möten i olika medlemsländer. Det är det land där mötet hålls som avgör om personer på sanktionslistan ska beviljas visum för mötestiden. Rysslands representanter har därför inte deltagit i församlingens ordinarie sammanträden under året. Församlingen har därmed enligt utredning varit funktionsduglig, fått sin budget godkänd och även kunnat fatta andra beslut. Situationen på regeringssidan är svår; Ryssland använder organisationens konsensusprincip för att sätta stopp för organisationens verksamhet. Enligt inkommen utredning har det under 2023 blivit klart att organisationen fortfarande inte har kunnat enas om tre aktuella frågor, det vill

Betänkande UtUB 3/2023 rd

säga valet av ordförandeland för 2024, godkännandet av organisationens budget och utnämningen av organisationens högsta ledning.

Utrikesutskottet konstaterar att OSSE som organisation står inför en utmaning som saknar motstycke i och med Rysslands anfallskrig. Verksamheten strider flagrant mot OSSE:s slutakt, som undertecknades i Helsingfors och som Ryssland har förbundet sig till. Det är viktigt att OSSE, inklusive den parlamentariska församlingen, aktivt försöker finna sätt att återställa sin funktionsförmåga, också som en del av förberedelserna inför Finlands ordförandeskap i organisationen 2025. Utskottet diskuterade också möjligheten att via församlingen finna en väg för att avgöra de stora öppna frågorna på regeringssidan. Utskottet ansåg det vara viktigt att också denna möjlighet granskas noggrant. Utskottet insåg att det fanns förväntningar på Finland för att hitta kreativa lösningar. Valet av ledamot Kauma till ordförande för den parlamentariska församlingen i somras är ett tecken på starkt förtroende för Finland och ger fler möjligheter att aktivt arbeta för att stödja OSSE:s verksamhet och stärka församlingens roll i den förändrade säkerhetsarkitekturen i Europa. Utskottet anser det vara viktigt att Finlands delegation aktivt deltar i projektet Helsinki +50 även i fortsättningen. Projektet dryftar OSSE:s framtida roll.

Finlands ordförandeskap i OSSE 2025 närmar sig. Utskottet konstaterade att säkerhetsläget i Europa har förändrats helt och hållet sedan Finland åtog sig det här uppdraget. Detta betyder att förberedelserna inför ordförandeskapet blir en utmaning. Trots svårigheterna att förutse situationen lade utskottet vikt vid att omsorgsfullt förbereda sig inför de olika alternativen, också på att säkerhetsordningen i Europa då kommer att diskuteras och att OSSE kommer att fungera som plattform för diskussionen.

Valobservation är en av den parlamentariska församlingens viktigaste verksamhetsformer. Under året övervakade församlingen presidentvalet och parlamentsvalet i Serbien, parlamentsvalet i Ungern, det allmänna valet i Bosnien och Hercegovina och mellanårsvalet i Förenta staterna. I alla övervakningsinsatser ingick minst en representant från Finlands OSSE-delegation.

Utrikesutskottet anser att det är viktigt att den finska delegationens medlemmar deltog aktivt i valobservationsverksamheten. Valobservation är operativ verksamhet som den parlamentariska församlingen driver, och det centrala är att de tillhörande uppgifterna kan genomföras fullt ut för att trygga de demokratiska processerna i OSSE-området.

Enligt utskottet är de förtroendeuppdrag som den finska delegationen fått ett viktigt sätt att påverka den parlamentariska församlingens arbete och ett viktigt bevis på förtroende för Finland och landets politiska aktivitet internationellt också i parlamentariska forum.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Utrikesutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av berättelse B 13/2023 rd.

Betänkande UtUB 3/2023 rd

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av berättelsen.

Helsingfors 21.9.2023

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Kimmo Kiljunen sd
medlem Eva Biaudet sv
medlem Pekka Haavisto gröna
medlem Vilhelm Junnila saf
medlem Antti Kaikkonen cent
medlem Atte Kaleva saml
medlem Pia Kauma saml
medlem Johannes Koskinen sd
medlem Jarmo Lindberg saml
medlem Veijo Niemi saf
medlem Annika Saarikko cent
medlem Tytti Tuppurainen sd
medlem Sebastian Tynkkynen saf
medlem Ville Vähämäki saf.

Sekreterare var

utskottsråd Jonna Laurmaa.